

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/40919,ul-Barana-Stanislawa.html>
02.04.2026, 15:31

ul. Barana Stanisława

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Stanisław Baran ps. „Bolek” (1906-1944) - działacz komunistyczny, członek PPR, dowódca oddziału partyzanckiego GL-AL.

Urodził się w 1906 r. w Libiążu Małym. Dzieciństwo spędził we Francji, gdzie po ukończeniu szkoły powszechnej pracował w kopalni „Agache” w miejscowości Fenain na północy Francji. W 1924 r. wstąpił do Francuskiej Partii Komunistycznej – sekcji Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) z siedzibą w Moskwie. Na skutek działań policji był zmuszony powrócić do Polski. Przy próbie nielegalnego powrotu do Francji został zatrzymany na terytorium Niemiec. Przekazany polskim władzom, przesiedział 6 miesięcy w więzieniu.

Wstąpił formalnie do Komunistycznej Partii Polski (KPP) – czyli polskiej sekcji bolszewickiego Kominternu.

W tym czasie KPP prowadziła konspiracyjną działalność antypaństwową na rzecz Związku Sowieckiego i ruchu komunistycznego. Żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. Na pozostałym terytorium kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP z 1932 roku partia oświadczała: „Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku, jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreśli orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewni ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami”. Sowieckie władze Kominternu zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych dopiero w roku 1935. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitifrontowych”, ale już w 1938 roku KPP została przez Komintern rozwiązana.

W latach 30. S. Baran dwukrotnie podejmował bezskuteczne próby osiedlenia się we Francji. W latach 1931-1932 odsiedział 6-miesięczny wyrok za organizowanie strajku w kopalni „Janina” w Libiążu. W 1936 r. ponownie trafił do więzienia. Tam zastał go wybuch II wojny światowej.

Wraz z innymi osadzonymi został ewakuowany w kierunku Warszawy, następnie, z powodu zapalenia płuc, kilka miesięcy spędził w jednym z łódzkich szpitali. Powrócił w rodzinne strony, gdzie ponownie zaangażował się w działalność komunistyczną. Po przerzuceniu do kraju, na polecenie J. Stalina, grupy dywersantów w celu odbudowy na ziemiach polskich partii komunistycznej pod nazwą Polska Partia Robotnicza (PPR), S. Baran tworzył struktury tego ugrupowania w regionie. Wiosną 1942 r. zorganizował pierwszą komórkę PPR na terenie Libiąża, a w październiku tegoż roku – trzyosobową grupę zbrojną komunistycznej Gwardii Ludowej, tzw. „grupę libiąską”. W maju 1943 r. połączyła się ona z inną grupą, tworząc razem „oddział GL im. Jarosława Dąbrowskiego”, na czele którego stanął S. Baran. Sprawował jednocześnie funkcję szefa sztabu podokręgu GL na powiat chrzanowski. Równolegle był członkiem komitetu podokręgowego PPR, a od sierpnia 1943 r. – jego sekretarzem. Po przekształceniu Gwardii Ludowej w Armię Ludową (1 stycznia 1944 r.), w marcu 1944 r. S. Baran został mianowany szefem sztabu V (Śląskiego) Obwodu AL.

Gwardia Ludowa i Armia Ludowa, utworzone jako zbrojne ramię stalinowskiej konspiracji PPR, były ściśle podporządkowane ośrodkom dowódczym w ZSRS. Po powołaniu Armii Ludowej, Gwardia Ludowa stanowiła jej trzon i podstawową część składową. Mimo propagandowych haseł, ukierunkowanych na wykreowanie jej jako siły zbrojnej polskiego podziemia, do końca pozostała formacją realizującą priorytety sowieckiej racji stanu i narzędziem polityki Stalina wobec Polski.

S. Baran zginął 6 maja 1944 r. w walce z oddziałami niemieckimi, które otoczyły bunkier w lasach koło Libiąża, gdzie ukrywał się wraz z pozostałymi członkami oddziału.

(MKnKr)